

פרשת תרומה
כניסת השבת: 17:15
צאת השבת: 18:15
רבנו תם: 18:47
אופק ת"א
ד' אדר התש"פ

"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחכמה

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחו לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרח' הראשונים המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהצירא זיע"א וע"נ הגאונים הצדיקים: מרח' הראשונים הרב עובדיה יוסף ומו"ר הרב יורם מיכאל אברג'ל זצוק"ל זיע"א

פרשת השבוע
חמורת מרח
הראשונים זיע"א

קבלה לשם נתינה

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה" (כ"ה, ב')
"לוי - לשמי" (רש"י)

על נדבת המשכן אומרת התורה: "ויקחו לי תרומה", ומסביר רש"י: "לוי - לשמי". בסיום הציווי על בניית המשכן נאמר שוב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ושוב מסביר רש"י: "ועשו לשמי בית קדושה".

יש להבין: מה משמעות הדגש שמדגישה התורה "לוי"? אלא, יש לבאר את הענין כך: הנה התורה מציינת שלושה-עשר דברים שניתנו בנדבה לצורך בניית המשכן וכליו (שם): "זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן" וכו'. כאשר נתבונן נראה, כי דברים אלו לא היו אצל עם ישראל במצרים, אלא חלק מהם קיבלו במתנה בקריעת ים סוף, וחלקם נבראו באותה השעה, כדברי רש"י (כ"ה, ה): "והתחש מין חייה, ולא היתה אלא לשעה" - נבראה במיוחד לצורך נדבת המשכן. ושמן למאור מנין? ביאר התרגום יונתן שירד להם מן השמים. וכן אבני השוהם ואבני המילואים הובאו על ידי העננים (ראה בתרגום יב"ע ל"ה, כ"ז-כ"ח בפסוק "והשיאים הביאו"). עוד כתב שם התרגום שהמן שירד מן השמים הביא להם את אבני השוהם. כן מובא במדרש (תחומא תרומה ט) כי חלק מהעצים שהשתמשו בהם לצורך בניית המשכן היו מארזים שנטע יעקב אבינו.

מכל מקום, אנו רואים כי הקב"ה השפיע לישראל שפע טובה וברכה בביזת הים, ועיי' כך הרימו את תרומתם ונדבו למשכן מהדברים שאספו. ולכאורה יכול היה הקב"ה לבקש ממשנה רבנו לשלוח שליח לים לאסוף כסף וזהב ולהביאו למשכן, ולשם מה נעשה הדבר באמצעות בני ישראל שנטלו ממה שפלט הים ואחר-כך תרמו לבניית המשכן?

אלא רצה הקב"ה שבני ישראל יקחו ואחר כך יתנו ויתרמו, כך שזו תהיה נדבת הלב, שהיא הדבר החשוב יותר. וכן כתב בעל "אור החיים" הקדוש (כ"ה, ב'): "ויחפוץ ה' שכל נדבה תהיה מלב, ולא תהיה הנתינה עד שתקדם הנדבה בלבי".

כלומר הקב"ה נתן לבני ישראל את ביות הים, ונתן להם מתנות מן השמים, כך שהכל יהיה שלהם, ומממוןם יפרישו נדבה.

מכאן מסר לדורות. יכול האדם לחשוב שכאשר הוא עובד את אדמתו, והיא מצמיחה לו תבואה, הרי שהתבואה שייכת לו; אך הקב"ה מלמד אותנו כי לו הכסף ולו הזהב, בין אם הכסף ירד משמים ובין אם הרוויח האדם את כספו בעמלו - הכל שייך לה'. הוא נותן לנו מידו הרחבה, כדי שאנחנו ניתן מכספנו שלנו, "כי מידך נתנו לך".

אכן, הקב"ה אינו זקוק לנדבותינו, אלא רוצה הוא להרגיל ולחנך אותנו לתת לשם שמים. מטרת הנתינה היא להפריש לשמו של הקב"ה, ולא לשם כבוד או פרסום חלילה.

ועל כן אומר הקב"ה למשה לקחת לעבודת המשכן את בצלאל שהיה בן שלוש עשרה שנה בלבד, ואומר לו להפקיד בידו את כל הכסף וכל הזהב (עיי' סנהדרין ט"ט).

אלא שיש להבין: מנין למד בצלאל צרפות, הנדסה ועבודת בניין? אלא ה' ייחב חכמתא לחכימין" (דניאל ב, כ"א). החכמה היא מאת ה'. משום כך לא נבחר לעבודת המשכן אדם מבוגר, המומחה בדברים מעין אלו, משום שאז היו אומרים שהצלחת בניית המשכן וכליו היא בזכות חכמתו ושכלו. לעבודת הקדוש נבחר בצלאל, כדי שהכל ידעו שדבר זה מאת ה', כדי שיתעשה העבודה לשם שמים.

אם נעמיק עוד בכך נראה, שכל נתינה היא לקיחה. נתנה אשה כסף לאדם חשוב, לתלמיד חכם או לעשיר, ואמרה כי היא מקודשת לו בהנאה שנהנה מכסף זה - הרי היא מקודשת. זאת משום שהעשיר שקיבל ממנה את כספה נהנה, ונתן לאישה הנאה וחשיבות בכך. הרי שהאישה יקבלה דבר מה מהאישה, ונדבר זה התקדשה לו (קדושין ז). שו"ע אבה"ע סי' כ"ז סי' טו). כך בתרומת המשכן: הנתינה של עם ישראל היא בעצם קבלה. כל מי שתרם לבנין המשכן התחנך לתת לשם שמים, "ויקחו לי" - לשמי".

תנא דבי אליהו
חידושים בפרשה
מבית מדרשו

מהי צניעות?

חכמינו בגמרא (בבא מציעא מב ע"א) אמרו: תנא דבי רבי ישמעאל: אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנקאמר: "יצו ה' אתך את הברכה באסמיקך". תנו רבנן, ההולך למד את רגלו, אומר: "הי רצון מלפניך ה' אלקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו". התחיל ללמד, אומר: "ברוך אתה השולח ברכה בפרי הזה". מיד ואחר כך ברוך, הרי זו תפלת שאין לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול, ולא בדבר המדוד, ולא בדבר המניי, אלא בדבר הסמוי מן העין, שנקאמר: "יצו ה' אתך את הברכה באסמיקך".

על-פי עצה זו נבנה המשכן. בתוכו היה זהב וכסף, אך בחוץ הוא כמעט לא נראה. בחוץ היה מזבח העולה, שהיה עשוי נחושת, היו עמודי הנחושת של החצר וכדו וכיסוי מיוחד כיסה על המשכן בשלוש יריעות שונות. מלבדם היה עמוד ענן שהסתיר הסתר על הסתר את שולחן הזהב, מנורת הזהב ומזבח הזהב.

כך גם קודש הקודשים היה לפני ולפנים. סמוי לגמרי מכל עין. בתוכו היה ארון שהסתיר בתוכו עוד שני ארונות זהב, זה בתוך זה, ועליהם מונחת גם כפורת זהב וכרובים מזהב. הכול סמוי וחסוי. חשאיות מוחלטת. רק כהן גדול ביום כיפור רואה את הארון. אבל את הלוחות - אין מי שרואה כלל.

דבר זה נלמד מהלוחות הראשונים, שניתנו ברוב עם ובפרסום גדול ושלטה בהם עין המון אדם - ואז מיד אחר כך נעשה העגל, מה שהביא אף לשבירתם של הלוחות. ואילו הלוחות השניים, שניתנו בקול דממה דקה ביום כיפור, בצנעה, לא שלט בהם עין היצר הרע ונשארו בקיומם עד היום.

הדבר הזה הוא נצרך דווקא בבית המקדש, שהוא המקום שממנו הקדוש-ברוך-הוא משפיע ברכה לעולם. כך היה בתחילת מלכותו של שלמה המלך, שהייתה הברכה מצויה בכל בגלל בית המקדש. "אין כסף לא נחשב בימי שלמה למאומה: ויגדל המלך שלמה מפל מלכי הארץ לעשר ולחכמה: וכל הארץ מבקשים את פני שלמה למשע את חכמתו אשר נתן אלקים קלבו: והמה מבאים איש מנחתו כלי כסף וכלי זהב ושלמות ונשק ובשמים וסוסים ופרדים דבר שנה בשנה" (מלכים א' ט).

עוד כמה הברכה הייתה גדולה אפשר ללמוד ממה שאומר שלמה בספר קהלת (ב ד-ו): "נטעתי לי פרמים. עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פריי". שואל רש"י בשם המדרש: איך היה יכול שלמה לנטוע בארץ ישראל "כל פריי"? הרי כל ארץ מגדלת פירות אחרים. ותיך: שהיה שלמה מכיר בחכמתו את גיד הארץ, איזה גיד הולך אל כוש - ונטע בו פלפלין. איזה הולך לארץ חרובי - ונטע בו חרובין. שכל גידי הארצות באים לציון שמשם משתיתו של עולם, שנאמר (תהלים ט): "מציון מכלל יופיי", לכך נאמר: "עץ כל פריי". בגלל הברכה הגדולה הזאת היה קודש הקודשים כולו סמוי ולא היה נכנס בו אלא מי שעינו טובה, הוא הכהן הגדול, בן בנו של אהרון הכהן טוב העין, שנאמר עליו: "וראך ושמח בלבבו".

לא הייתה בו שום מידה של קנאה חלילה במשה. כך כל בניו ממשיכי דרכו נכנסים לקודש הקודשים בעין טובה - "כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם". ובדרך זו ראו לכל בר-ישראל לנהוג, להסתכל על האחר רק בעין טובה, רק בהסתכלות המשתתפת בטובתו ובשמחתו של האחר, ולא בצרות עין.

לא יסורו ממנו

קשר קבוע לחכמי התורה

בעשיית הארון כתוב (שמות כה יט): "ועשית בדי עצי שטים וצפית אתם זהב: והבאת את הבדים בטבעת על צלעת הארץ לשאת את הארץ בהם: בטבעת הארץ יהיו הבדים לא יסרו ממנו". ויש לשאול: למה? הרי לא היה שימוש למוטות אלו, הבדים, כי הארון נשא את נושאיו? עוד יש לשאול: למה יהיו הבדים כל הזמן על הארון גם כשהוא מקודש הקודשים, כשהוא לא במסע?

שתי השאלות מתרצות זו את זו. החיבור בין הבדים לארון נועד בשביל הבדים שיהיו עם התורה תמיד. והוא רמז לכל נושאי התורה, כולל המנהיגים שיהיו תמיד עם אנשי התורה. לא רק בשעה שהם צריכים לשאול שאלות או לקבל ברכות ישמעו וילמדו מהם, אלא גם בשעות שהם מרגישים שהם יכולים להסתדר לבד - גם אז שיהיו בקשר עם התורה ונושאייה "ולא יסורו ממנו".

הליכות עולם לו

מפסקי מרן
הראשונים זצ"ל

שבעה באדר

א. מכיון שז' באדר הוא יום פטירת משה רבינו ע"ה יש נוהגים ביום זה לעשות תענית ובמוצאי התענית הילולה ושמחות. ויש סדר לימוד מיוחד למרן רי"ח זיע"א ללילה זה. ובמיוחד נוהגים בכך אנשי חב"ד קדישא שצמים ביום ז' באדר ובמוצאי התענית עושים סעודה חשובה כיון שהם עושים תמיד חסד למתים וזה כמו שה' עשה חסד של אמת למשה רבינו שקבר אותו בגיא מול בית פעור ביום זה.

ב. המתענה בז' באדר באופן קבוע ופעם אחת צם יום שלם גם כשחל ביום שישי - תמיד יצום כך גם ביום שישי. אך לכתחילה לא יקבל על עצמו לצום באופן קבוע בז' באדר ביום שישי אלא יתפלל ערבית בערב שבת מוקדם, ויאכל מוקדם אפילו לפני השקיעה. מנהג החברה קדישא של האשכנזים לקרוא "ויחל" לאלה שצמים, אבל בני עדות המזרח אין נוהגים להוציא ס"ת אפילו אם יש עשרה שצמים. (ועיי' לכה"ח סי' תקסו ס"ק כז).

מחצית השקל

א. מחיר מחצית השקל - טוב לתת ערך של חצי שקל דהיינו מחיר עשרה גרם כסף ממש עם מעי"מ, וצריך לחשב כל שנה לפני פורים את ערך השקלים ואם יש לו מטבע ממש של כסף - הנה מה טוב. ובדיעבד אפשר לתת מטבע שנקראת חצי כגון "חצי שקל" של ימינו שלא שווה הרבה אבל יש בה זכר למחצית השקל. (משני"ב הגר"א שם ועיי' לכה"ח סי' תקסו ס"ק כז).

השנה-תש"פ שווי זכר למחצית השקל - 22 לנפש (העורך)

ב. זמן הנתניה - כתב הרש"ש לתת מחצית השקל בליל פורים קודם מנחה. וכך כתב ברמ"א: "ויש ליתנו בליל פורים קודם שמתפללים מנחה (מהרי"ב), וכן נוהגין בכל מדינות אלו". ויש נותנים בשחרית קודם קריאת המגילה (מג"א שם ומובא במשני"ב שם). אך הספרדים בירושלים נהגו לתת אחרי מנחה של התענית לפני ערבית. ולמה בזמן זה? כדי להקדים שקלים לקריאת מגילה.

אם לא נתן לפני מנחה - יתן אחריה. ואם לא נתן אחריה - יתן בכל זמן שאפשר, ואפילו למחר או אחרי פורים (לא כמו משלוח מנות או מתנות לאביונים שאם עבר פורים אין לו תקנה), רק יזדרז ליתן לפני ר"ח ניסן. ואפילו עבר יתן אחר כך.

לא לאחר נדרים - בשו"ע מביא מה שכתוב בגמרא כי מי שמאחר את נדבתו שאמר ליתן "פנקסו נפתחת". יש בזה כמה פירושים: יש אומרים שזה הפנקס שכותבים בו כל העבירות שעשה עם המצוות שלו. ויש אומרים שמדקדקים במעשיו אם הם כדאי להגן עליו (נא"ח). ובמקרה זה הרבה מקטרגים יהיו עליו. ויש אומרים שפותרים את הפנקס שעוונותיו כתובים בו לשלם לו כמעשיו. ומכאן **ילמד אדם להזדרז לשלם נדרו מיד, כדי שלא יבוא לידי סכנה ח"ו.**

("מאמר מרדכי למועדים")

סיפור השבוע

מעשיהם של צדיקים

מרדכי חי

סיפרה הרבנית ברכה ימין מאיתמר: כאשר בננו הרביעי נולד, ביי"א באדר, רצינו מאוד שהרב יהיה סנדק. בנוסף, היה לנו חשוב מאוד להתייעץ אתו בעניין שמו של הילד, כמו שעשינו עם הילדים האחרים. פנינו אל הרב והוא הציע שנקרא לילד מרדכי. אני קצת התאכזבת, כי תמיד חיפשתי שמות מיוחדים, אבל אם הרב אמר מרדכי, לא הרהרתי אחריו. ואם הוא יהיה סנדק, עוד יותר טוב. סמוך לברית הרב אמר להוסיף את השם חי, כך שהשם יהיה מרדכי חי. זה לא כל כך הסתדר לי. לא הבנתי מה הצורך להוסיף את השם חי, אבל עשינו כפי שהרב אמר. כמו שידעתי ממקרים קודמים, לפעמים אני לא מבינה מיד מה הייתה כוונת הרב, ומגיע רגע שהכול מתבהר. ולפעמים אני לא ממש מבינה, אבל סומכת על הרב שיש סיבה טובה לדבר.

בראש השנה הרב היה מברך את בעלי ואת הילדים ביציאה מהתפילה. פעם ראיתי שאת מרדכי חי הוא ברך באריכות והתעכב בברכה. משום מה זה מאוד הטריד אותי. כעבור זמן הלכתי לרב ושאלתי למה הוא התעכב בברכה, ממש בכיתי ושאלתי מה לא בסדר, מה הבעיה. הוא חיך אלי את החיוך הטוב והמאיר שלו ואמר לי: מי אמר שמשוה לא בסדר? לפתע מרדכי חי, שהיה אז בן שנתיים, שם את ידו על ראשו של הרב ועשה כאילו הוא מברך. הרב צחק ואמר: אולי הוא יברך אותי? עברו שנים, אבל התמונה הזאת נשארה בראשי.

בצוק איתן הבן שלנו היה פצוע אנוש, הפצוע הראשון. פתאום נפל לי האסימון וקלטתי למה הרב קרא לו מרדכי חי, ומדוע ברך אותו באריכות. הרב ראה למרחוק. הרופאים אמרו לנו להתכונן לגרוע מכל, אבל ב"ה מרדכי חי יצא מסכנה וחזר לעצמו. הרגשתי שהרב נתן לנו צידה לדרך.

בא השלישי והכריע ביניהם

סיפר אור קאופמן: אבא שלי היה חולה והרופאים לא ידעו למצוא מזור לרפואתו. חיפשתי מענה והלכתי למורי ורבי הרב צבי טאו שליט"א ושטחתי בפניו את שאלתי. הרב השיב לי: אני לא יכול לענות לך, צריך אנשים עם רוח הקודש. לך לרב רפאל לוי או לרב מרדכי אליהו הם יוכלו לענות לך.

לא כל כך הכרתי את הרב מרדכי אליהו, ועל כן החלטתי ללכת אחרי ותיקין לרב רפאל לוי. הרב לוי שמע את השאלה שלי ואמר: לך לרב מרדכי אליהו, הוא יודע. למחרת אחרי ותיקין הלכתי לרב אליהו. שאלתי והוא השיב במקום תשובה חד-משמעית. וכאשר הוא אמר לי כך היה.

("אביהם של ישראל". חלק ז')

שיעור מחצית השקל לשנה זו הוא 22 שקלים לנפש

רוצים לקיים מצוות: זכר למחצית השקל מתנות לאביונים ו"קמחא דפסחא"

במקום אחד ובהידור? בית תורה וחסד "עטרת מרדכי"

מציע לכם לקיים את שלושת המצוות בתמיכה במשפחות של תלמידי חכמים העוסקים בתורה יומם ולילה ובמשפחות רווחה נזקקות. ניתן להניח את כספי הצדקה בכל שעה בקופה המוגנת/מכשיר נדרים שבחצר בית המדרש.

לתרומה בברטיס אשראי: 08-9397933, 054-4477562

מעוניינים בקופת צדקה?

הקופה מלאה?

פנו אלינו ונגיע אליכם!

☎ ☎ ☎ ☎

העלון מוקדש

לרפואתו המהירה והשלימה של:

מנחם בן נירה נר"ו

בתוך שאר חולי עמו ישראל

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו או ארוחה חמה יומית לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, דיווג הגון או לעילוי נשמת? פנו ל: בית תורה וחסד - "עטרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות. ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

רחמים בן שמואל, משה דני בן תמר. אברהם בן רחל וגבריאל. עמרם אברהם בן חנינה. אהרון בן שלום. יוסף חיים בן שמחה. מרדכי בן יוסף. שלום בן סעיד צברי. חנניה בן שרה. יוסף שמחי בן יפת. זכריה בן שלום. שלום בן סוליקה. שוכר בן סעיד. דוד בן חנה. יוסף בן מורי יחיא. אליהו אדוארד בן רות. אסתר בת כמיסה, תמר בת באחה. סלמה שולמית בת אברהם. הצדקת מרת לונה בת עזיזה.